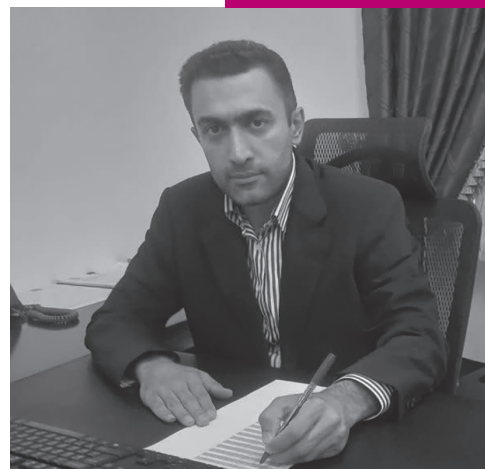

جای خالی رهنمودهای فنی مناسب برای به کارگیری درست الزامات ارزش منصفانه

ولی‌اله جعفری

مدیر نظارت بر

ناشران سازمان

بورس و اوراق بهادار

سازمان

جناب آقای جعفری جنابعالی در سازمان بورس و اوراق بهادار، نقطه تلاقی دو سر طیف یعنی شرکتها و استفاده‌کنندگان قرار دارید. همانطور که می‌دانیم تکلیف ناشران (شرکتها) در ارائه اطلاعات به دلیل تصویب استانداردهای جدید مثل استاندارد اندازه‌گیری ارزش منصفانه بیشتر شده است. ابتدا در راستای موضوع ارزش منصفانه که ابهامات و پرسشهای زیادی در رابطه با آن وجود دارد برای خوانندگان حسابرس توضیحاتی بفرمایید و چالشهای آن را به طور مختصر بیان کنید.

جعفری

استاندارد حسابداری ارزش منصفانه می‌تواند قابلیت مقایسه را در صورتهای مالی تحت تاثیر قرار دهد؛ وجود آزادی عمل و اختیار برای انتخاب رویه توسط تهیه‌کنندگان اطلاعات در کنار چالشهای فنی همچون عدم وجود درک و تفسیر یکسان و یکپارچه از الزامات ارزش منصفانه، پیچیدگی و دشواری اجرای آنها در عمل می‌تواند به کاهش قابلیت مقایسه اطلاعات بینجامد. علاوه بر آن یک قلم

جعفری

در کشورهای توسعه‌یافته که بازارهای فعال در دسترس هستند، محققان و تصمیم‌گیران تلاشهایی را برای محدود کردن نواقص ارزش منصفانه در فرایند اندازه‌گیری انجام داده‌اند؛ اما در کشورهای در حال توسعه که بازارهای فعال به راحتی قابل دسترسی نیستند، بحثها همچنان ادامه دارد؛ بنابراین، می‌توان گفت که بسیاری از مشکلات پیاده‌سازی در حسابداری ارزش منصفانه، در مورد بازارهای فعال به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه برجسته هستند.

سازمان

این استاندارد این‌طور می‌نماید که طرف استفاده‌کننده و تصمیم‌گیرنده را گرفته است.

جعفری

علی‌رغم نقدهای وارده به حسابداری ارزش منصفانه و نحوه اندازه‌گیری آن، می‌توان بیان کرد که حسابداری ارزش منصفانه برای تصمیم‌گیریهایی مختلف نسبت به حسابداری بهای تمام‌شده تاریخی مربوطتر است، زیرا حسابداری ارزش منصفانه ارزش بازار جاری یک قلم را در یک زمان معین، منعکس می‌کند.

خاص ممکن است در یک واحد تجاری به ارزش منصفانه و در واحد تجاری دیگری به‌بهای تمام‌شده تاریخی اندازه‌گیری شود، به‌علاوه شناسایی ارزش منصفانه دارایی یا بدهی در برخی شرایط، بستگی به مفروضات واحد تجاری دارد؛ به این معنا که ممکن است چندین ارزش منصفانه برای یک قلم در یک زمان وجود داشته باشد. با توجه به عدم‌وجود یکنواختی در اندازه‌گیری و افشای ارزش منصفانه، جای خالی رهنمودهای فنی مناسب برای به‌کارگیری درست الزامات ارزش منصفانه‌محور احساس می‌شود.

سازمان

در خصوص به‌کارگیری ارزش منصفانه چالشهایی مانند پیچیدگی ارزشیابی، نبود شفافیت، نوسانات و ناپایداری بازار و نبود بازار فعال، اتکا به مفروضات و ورودیهایی ذهنی، استفاده از قضاوت مطرح می‌شود. شما در این خصوص چه نظری دارید؟ مشکل عمده کجاست؟

جعفری

برای این‌که صورتهای مالی یا هر اطلاعات حسابداری دیگر مفید باشد، باید دو ویژگی کیفی مهم "مربوط بودن" و "قابلیت اتکا" را داشته باشند. حسابداری مبتنی بر ارزش منصفانه بر درست و قابل اعتماد بودن قیمت‌های بازار تاکید زیادی دارد. در شرایطی که قیمت‌های بازار از ارزشهای ذاتی و بنیادی متمایز باشند، اثربخشی اطلاعات حسابداری مبتنی بر ارزش منصفانه با چالش مواجه می‌شود. ارزش منصفانه اثربخش در بازارهای فعال وجود دارد و عدم‌وجود بازارهای شفاف و فعال واحدهای تجاری را ترغیب می‌کند تا تاکید بیشتری بر رویکرد برآوردهای ذهنی در تعیین ارزش منصفانه داراییها یا بدهیها داشته باشند. چنین برآوردها و قضاوتهای ذهنی می‌تواند دارای خطاها و سوگیریهایی باشد که منجر به تحریف ترازنامه و صورت سودوزیان شود؛ بنابراین اثربخشی گزارشگری مالی مبتنی بر ارزش منصفانه در ایران از بعد ارزیابی وظیفه‌مباشرت و کارایی آن از دیدگاه استفاده‌کنندگان از اطلاعات بحث‌برانگیز است.

سازمان

پس با این نگاه مشکل در جغرافیای بازار است.

به عقیده اینجانب

با ترجمه و به‌کارگیری

استانداردهای بین‌المللی ارزشگذاری

(IVS)

می‌توان بخشی از این چالش را

کاهش داد

سازش

با توجه به این که هنوز در ایران صورتهای مالی که الزامات ارزش منصفانه را به طور کامل رعایت کرده باشند در دسترس نیست. آیا درک درستی از موضوع سلسله مراتب ارزش منصفانه وجود دارد؟ مشکلات این سطح بندی چیست؟

جعفری

هدف سلسله مراتب ارزش منصفانه ارتقای ثبات رویه و قابلیت مقایسه در اندازه گیری ارزش منصفانه و افشاهای مرتبط با آن است. سطوح سلسله مراتب ارزش منصفانه حاوی جزییات مبهمی است که اندازه گیری ارزش منصفانه را به طور موثر، دشوار می سازد. شرکتها برای اندازه گیری ارزش منصفانه ملزم هستند که توجه بیشتری به قیمت های بازار داشته باشند؛ آن ها برای اندازه گیری ارزش های منصفانه باید سطوح سلسله مراتب ارزش منصفانه را در نظر بگیرند. سطح اول برای اندازه گیری ارزش منصفانه به دنبال قیمت های مظنه برای داراییها و بدهیهای همانند در یک بازار فعال در هنگام اندازه گیری است. سطح دوم به دنبال قیمت های مظنه برای عناصر مورد اندازه گیری (داراییها و بدهیها مشابه در بازارهای

فعال و غیرفعال) به جز موارد ذکر شده در سطح یک است که به صورت مستقیم یا غیرمستقیم قابل مشاهده باشند. سطح سه در اندازه گیری ارزش های منصفانه، متکی به ورودیهای غیرقابل مشاهده ای است که در تعیین قیمت داراییها و بدهیها از برآوردها استفاده می کند. لذا قابلیت اتکا حسابداری ارزش منصفانه مورد سوال بوده و ابهام موجود در سلسله مراتب آن، مورد انتقاد است.

نقد اصلی مربوط به سطوح دو و سه سلسله مراتب اندازه گیری ارزش منصفانه می باشد؛ این سطوح نیاز به برآوردها و قضاوت های ذهنی دارند که منجر به عدم قطعیت و یا خطا در اندازه گیری ارزش منصفانه می شود. به ویژه در سطح سه سلسله مراتب ارزش منصفانه که به طور عمده به ورودیهای غیرقابل مشاهده وابسته است که توسط واحد تجاری برآورد می شود. اندازه گیری ارزش منصفانه بر اساس سطوح دو و سه سلسله مراتب، فرصتی برای مدیریت واحد تجاری فراهم می کند تا به صورت ذهنی ورودیهای غیرقابل مشاهده را برای شناسایی ارزش منصفانه یک قلم، برآورد کند. چنین برآوردی دارای خطایی است که ممکن است باعث تحریف ترازنامه و صورت سود و زیان شود. در نتیجه اطمینان از صحت آن در این دو سطح که با توجه به ارزیابی ذهنی مدیریت انجام می شود، دشوار است.

سازش

تاثیر این گونه ارزیابیها را بر ارقام صورتهای مالی چگونه ارزیابی می کنید؟ تا قبل از تدوین دستورالعملهای لازم چه باید کرد؟

جعفری

هدف اصلی حسابداری ارزش منصفانه، شناسایی ارزش واقعی بازار یک دارایی یا بدهی در تاریخ اندازه گیری می باشد. با این حال در سراسر جهان تقریباً یک اجماع وجود دارد که استفاده از حسابداری ارزش منصفانه به دلیل تعداد محدودیتهایی که بر قابلیت اطمینان آن تاثیر می گذارد، کار ساده ای نیست. برای اندازه گیری دقیق ارزش منصفانه، باید مجموعه ای از عوامل در نظر گرفته شوند. فقدان وجود چنین عواملی در یک زمان واحد می تواند برای شرکتها در اندازه گیری داراییها و بدهیهای خود به روش دقیق، چالش ایجاد کند.

اثر بخشی گزارشگری مالی

مبتنی بر ارزش منصفانه

در ایران از بعد ارزیابی

وظیفه مباشرت و کارایی آن از

دیدگاه استفاده کنندگان از اطلاعات

بحث برانگیز است

داراییهای مذکور) افزایش یافته و توانایی شرکت جهت اخذ تسهیلات مالی دکر شده افزایش می‌یابد.

۲- در صورت تجدید ارزیابی داراییهای استهلاک‌پذیر، هزینه استهلاک این داراییها در صورت سودوزیان به روز شده و با افزایش این هزینه در سرفصلهای بهای تمام‌شده درآمدهای عملیاتی و هزینه‌های فروش، اداری و عمومی، مانده این سرفصلها افزایش یافته و سود واحد تجاری کاهش می‌یابد. لذا سود شناسایی شده در صورت سودوزیان به سود اقتصادی نزدیک شده و در نتیجه آن سود قابل تقسیم و سود تقسیمی در مجامع عمومی کاهش یافته و از تقسیم سود موهوم و خروج منافع از شرکت جلوگیری به عمل می‌آید. در نتیجه واحد تجاری می‌تواند از منابع موجود در جهت به‌کارگیری در سرمایه در گردش لازم برای افزایش تولید و تامین نیروی انسانی مورد نیاز برای خود استفاده کند.

۳- شایان ذکر است در صورت تایید هزینه‌های بند فوق به‌عنوان هزینه قابل قبول توسط سازمان امور مالیاتی، مالیات پرداختی شرکتها نیز کاهش یافته و به‌مالیات عادلانه نزدیک می‌شود. که این مهم نیز باعث جلوگیری از خروج منابع از شرکتها می‌شود.

سازمان

در چنین شرایطی، آیا عدم تجدید ارزیابی زمینها و ساختمانهای فاقد ویژگیهای مورد قبول سازمان بورس و اوراق بهادار، انحراف از استانداردهای حسابداری محسوب نمی‌شود؟ نظر شما در خصوص این نظر سازمان بورس چیست؟

جعفری

طبق بند ۲۰۵ ابلاغیه سازمان بورس اوراق و بهادار مورخ ۱۳۹۹/۰۳/۰۷ با عنوان "تکات تکمیلی در ارزیابی داراییها جهت افزایش سرمایه"، سازمان صرفاً از انتقال مازاد تجدید ارزیابی داراییهای ذکر شده به سرمایه جلوگیری کرده و با تجدید ارزیابی این داراییها مخالفتی ندارد. با توجه به بند ۳۴ استاندارد حسابداری ۱۱ (داراییهای ثابت مشهود)، "هرگاه يك قلم از داراییهای ثابت مشهود تجدید ارزیابی شود، تجدید ارزیابی تمام اقلام طبقه‌ای که دارای مزبور به آن تعلق دارد، الزامی است." لذا انحرافی در به‌کارگیری استانداردهای

نقد اصلی مربوط به

سطوح دو و سه

سلسله مراتب

اندازه‌گیری ارزش منصفانه

می‌باشد

در اندازه‌گیری ارزش منصفانه، هر واحد تجاری باید آن دسته از فنون ارزشگذاری را استفاده کند که از ورودیهای مربوط به بازارهای رسمی بیشترین استفاده و از ورودیهای بازارهای غیررسمی کمترین استفاده را انجام دهد.

سازمان

آیا اصلاح ساختار سرمایه به این شکل کمکی به رونق تولید و ایجاد اشتغال مورد هدف قانون می‌کند؟

جعفری

در شرایط فعلی، مبالغ سرفصل داراییهای غیرجاری مندرج در صورت وضعیت مالی شرکتها که به‌بهای تمام‌شده تاریخی ثبت شده است، عمدتاً تفاوت با اهمیتی با ارزش منصفانه آن داراییها دارد که در صورت به‌روز شدن مبالغ و کاهش اختلاف آن با ارزش منصفانه، شرایطی به‌شرح موارد ذیل ایجاد شده که باعث اصلاح ساختار مالی شرکتها و به تبع آن رونق تولید و ایجاد اشتغال می‌شود:

۱- یکی از اصلی‌ترین معیارهای بانکها و موسسات مالی برای سنجش توانایی و اعطای تسهیلات بانکی به واحدهای تجاری، ساختار مالی و مبلغ سرمایه ثبت‌شده این واحدها می‌باشد. لذا با افزایش مبلغ داراییهای غیرجاری، مبلغ جمع داراییها و در پی آن مبالغ حقوق مالکانه و سرمایه واحد تجاری (از طریق افزایش سرمایه از محل مازاد تجدید ارزیابی

استانداردهای بین‌المللی ارزشگذاری (IVS)، می‌توان بخشی از این چالش را کاهش داد.

سازد

چالشهای موجود در تجدید ارزیابی داراییهای نامشهود در شرکتهای دانش‌بنیان کدامند؟

جعفری

با توجه به‌خاص بودن سرفصل داراییهای نامشهود در این شرکتها، استفاده از شرایط مندرج در استاندارد حسابداری ۴۲ (اندازه‌گیری ارزش منصفانه) در خصوص اندازه‌گیری ارزش منصفانه داراییهای مذکور مبنی بر وجود بازار اصلی برای دارایی یا در صورت نبود بازار اصلی، بازار دارای بیشترین مزایا برای دارایی، مقدور نبوده و در این خصوص می‌بایست از کارشناسان متخصص در هر حوزه استفاده نمود.

سازد

ارزشهای تجدید ارزیابی، ارزشهای تصفیه است و ارزشهای مبتنی بر جریانهای نقدی نیست. نظر شما در این خصوص چیست؟

جعفری

در زمان ارزشگذاری یا روش تجدید ارزیابی، کلیه داراییهای واحد تجاری به ارزش روز قیمت‌گذاری می‌شود که این مشابه با مفهوم روش ارزش تصفیه است. این در حالیست که در روش ارزشگذاری مبتنی بر جریانهای نقدی، ارزش شرکت بر اساس ارزش فعلی جریانهای نقدی آتی محاسبه می‌گردد. شایان ذکر است روش ارزشهای مبتنی بر جریانهای نقدی، در عمل برای ارزشگذاری کل واحد تجاری مورد استفاده قرار می‌گیرد و ماهیت آن با روش تجدید ارزیابی که برای ارزشگذاری سرفصلهای جداگانه داراییها می‌باشد، متفاوت است. علاوه بر آن، روش ارزشهای مبتنی بر جریانهای نقدی برآوردی بوده و ممکن است قابلیت اتکای کمتری داشته باشد.

سازد

نگاه متفاوت جنابعالی به موضوع تجدید ارزیابی و ارزش منصفانه برای همراهان حسابرس خواندنی خواهد بود.

از جنابعالی برای انجام مصاحبه سپاسگزاریم.

سطوح سلسله مراتب

ارزش منصفانه حاوی

جزئیات مبهمی است که

اندازه‌گیری ارزش منصفانه را

به‌طور موثر

دشوار می‌سازد

حسابداری صورت نگرفته و درج این بند در ابلاغیه به‌جهت این است که اگر مالکیت دارایی در سالهای آتی با مشکل مواجه شود و مازاد تجدید ارزیابی به سرمایه منتقل شده باشد، امکان شناسایی زیان کاهش ارزش موضوع استاندارد حسابداری ۳۲ (کاهش ارزش داراییها) میسر نمی‌باشد.

سازد

نکات حسابرسی در خصوص داراییهای ثابت تجدید ارزیابی شده و چالشهای عمده در این خصوص را بیان کنید؟

جعفری

مطابق با بند ۷ استاندارد حسابرسی ۶۲۰ (استفاده از کارشناس حسابرس)، اگر برای کسب شواهد حسابرسی کافی و مناسب، بهره‌مندی از تخصص در حوزه‌ای غیر از حسابداری و حسابرسی ضروری باشد، حسابرس باید در مورد استفاده از کارشناس حسابرس تصمیم‌گیری کند. لذا حسابرسان معتمد نیز در صورت لزوم می‌بایست از خدمات کارشناسان رسمی استفاده‌کنند. یکی از نکات مهم در این خصوص، بررسی نحوه ارزیابی داراییها توسط کارشناسان رسمی می‌باشد. به‌عقیده اینجانب با ترجمه و به‌کارگیری